

Katedra sociální a kulturní antropologie
Filosofická fakulta, Univerzita Pardubice
POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

TÉMA: Kulturní rozměr dobrého stárnutí

AUTOR: Bc. Vlasta Svitáková, MBA

VEDOUCÍ DP: PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

Předložená práce Vlasty Svitákové je bezesporu zajímavým studentským počinem a jedním z mála zaměřených na rozsáhlý a doposud českou antropologií nepříliš probádaný terén stárnutí. Přitom se jedná o jedno z nejdůležitějších témat současného nejen vyspělého světa, neboť stáří a stárnutí se dostává do popředí hned z několika hledisek. Postproduktivní věk, na který se většinou v případě stárnutí zaměřujeme, se prodlužuje a z „dožití“ na sklonku života se stává významná část našich životů, jejíž podoba, obsah, cíle apod. se významně reformují. Volbu terénu proto jednoznačně chválím.

Autorka si zvolila velmi těžký úkol, a to zjistit, jak se přistupuje k pojetí dobrého stárnutí, přitom samotný pojem musí sama nelehko uchopit. Je to ale právě kvalita („dobrost“), nikoliv aktivita, která podle mého soudu lépe vystihuje podstatu spokojenosti ve stáří. Proto i tuto volbu tématu musím jednoznačně ocenit, i když je jasné, že tímto si autorka výrazně ztížila práci a místy se to i trochu projevuje.

Práce je členěna srozumitelně, věcně a má svou vnitřní integritu. V úvodní kapitole se autorka věnuje metodologii, v níž také velmi silně zdůrazňuje kontext výzkumu, bohužel silně ovlivněný situací koronavirové doby, ale též vlastní reflexivitu a pozicionalitu v terénu. Autorka zde skutečně řeší čistě metodologii a nikoliv teorii, kterou velmi příjemně prolíná se samotným výzkumem a jeho analýzou v dalších částech. Proto je nutné i na úrovni magisterské práce ocenit rozsah metodologického úvodu. Nejvíce si vážím autorčina přístupu k triangulaci, kdy autorka prolíná několik metod výzkumu a snaží se mezi nimi najít mnohdy těžko uchopitelné linky. Hlavními metodami jsou zúčastněné pozorování, fokusní skupiny, wokshopy a rozhovory. Přestože autorčino zázemí je velmi empiricko-statistické, dokázala v práci tento aspekt eliminovat a až na podpůrné popisné statistiky k ilustraci tématu se autorka velmi pečlivě drží kvalitativních metod a nemíchá je s ostatními.

Následující kapitola o stáří a stárnutí uvádí čtenáře do kontextu práce, do problematiky stárnutí v několika řádovostních úrovních a prolíná tyto informace s vlastním výzkumem. Kapitola zdraví, nemoc a tělo ve stáří je podle mého soudu jednou z nejvíce emicky impresivních a teoreticky nejvíce stimulujících částí práce. Líbí se mi, že autorka umí kvalitně o tématu uvažovat, hluboce analyzovat informace z terénu, a přitom prokazuje velmi notnou dávku empatie a citlivosti.

V další kapitole Domov se autorka věnuje právě otázce, která s dobrým stárnutím úzce souvisí – kde a jak má člověk žít ve stáří. Autorce se povedl, i přes externí podmínky, provést velmi zajímavý

terénní výzkum, a i tady tedy velmi pěkně aplikuje a ilustruje téma aging in place, které je v současnosti hlavním diskusním rámcem pro kvalitu stárnutí nejen v rámci antropologie. Poslední kapitola sociální vztahy se nese ve velmi podobném duchu po metodologické stránce, jen se zaměřuje primárně na péči jako jeden z hlavních sociálních nástrojů vyrovnávání se seniorů s problematikou snížené soběstačnosti.

Práce je velmi zajímavě zakončena závěrem nazvaným „Dobré stárnutí“, kde autorka skutečně velmi pěkně ukazuje, jak umí nad všemi informacemi, teoriemi a úvahami svými i svých informátorů, hluboce přemýšlet, třídit je a syntetizovat. Myslím, že závěr v případě této práce je něčím víc – dá se číst jako samostatná krátká stať plná zajímavých zamyšlení, poznatků, podnětů a příkladů. Možná mě trochu mrzí, že je od dřívější verze možná až příliš „zestručněn“, ale současně souhlasím s autorkou, že tato finální verze je pro čtenáře vhodnější a jednoznačnější tečkou za celou prací.

Práce je nadprůměrná i po stránce stylistické, formální i gramatické, je to opravdu práce, kterou bylo radost číst. Nadto autorka projevila při psaní velkou míru soběstačnosti a konzultace byly skutečně věcného a konkrétního charakteru. Autorka prokázala touto prací, že si umí téma zvolit, poctivě se mu jmenovat, v závalu informací se zorientovat a vybrat ty podstatné, vytvořit myšlenkovou linii, kterou do práce otiskne, a to vše pak následně formálně velmi zdařile zakončit.

Jako vedoucí práce se záměrně nevyjadřuji k vizuální části práce, neboť nejsem kompetentní toto posoudit. Na druhou stranu se mi výsledná podoba oproti předchozím zamlouvá tím, že původně umělé naroubování vizuální části je nyní zakomponováno relativně věcně v šesté kapitole a v příloze, takže to celou práci nijak nezatěžuje a čtenáře nedezorientuje.

Práce jako celek splňuje požadavky diplomové práce po všech stránkách, a dokonce nároky značně převyšuje. **Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji známku A. Také navrhuji, aby tato práce byla navržena na cenu rektora UPa za KSKA FF UPa.**

V Pardubicích dne 28. 8. 2020

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.